

לבקש תפילה

תפילות הקבע בתלמודם של חכמים

דוד הנשקה

מאגנס, תשפ"ו, 1320 עמ'

התגבשות נוסח התפילה היא תעלומה. במקרא ובכתבים הקודמים לתקופת התנאים אין כמעט אזכור לנוסח תפילה קבוע, ואילו בראשית ספרות חז"ל מופיעה התפילה לפתע כיחידה שלמה וכמעט מגובשת. ספרו החדש של פרופ' דוד הנשקה עוסק בתפילות הקבע כפי שהן מופיעות בספרות חז"ל, ומתמקד בקריאת שמע וברכותיה, בתפילת העמידה ובקריאה בתורה. הנשקה משלב למדנות חריפה עם מתודות פילולוגיות המבוססות על כתבי יד וגניזה, והוא מצטיין בהפרדה שיטתית בין רבדים היסטוריים שונים. הספר מעלה טענות וחידושים מהפכניים. כך למשל, ברכת המצות תוקנה כנגד הנצרות רק בתקופת המשנה המאוחרת, תפילת מוסף נוסדה לראשונה בזיקה לקריאת התורה, וברכת השלום שימשה במקור כתחליף לברכת הכוהנים. הספר מפריך טענות קודמות ומציע חדשות במקומן, תוך התבססות על סברות ושילוב של שיח אקדמי ולמדנות ישיבתית. מדובר בספר יסוד החיוני להבנת התפילה היהודית.